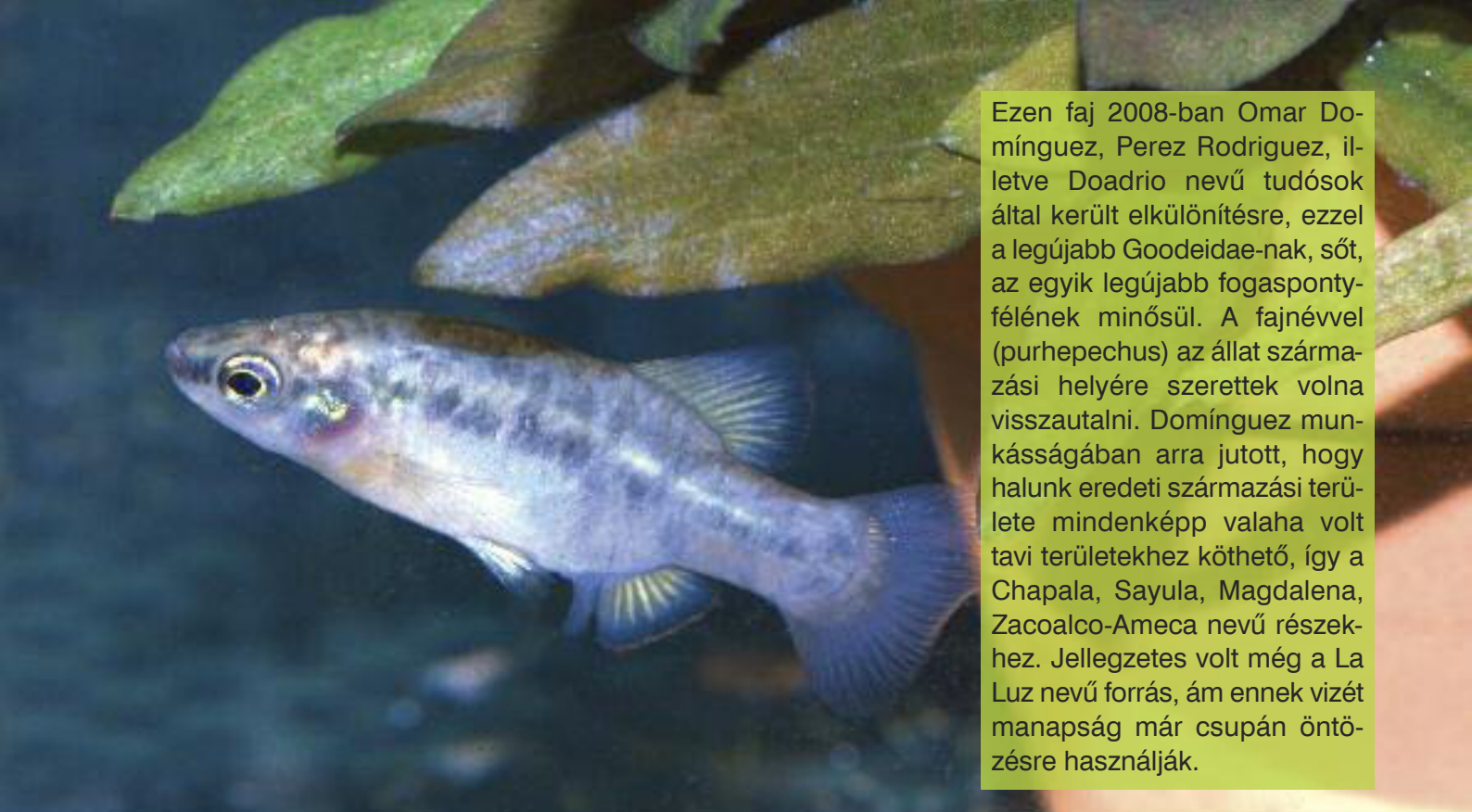

Ezen faj 2008-ban Omar Domínguez, Perez Rodriguez, illetve Doadrio nevű tudósok által került elkülönítésre, ezzel a legújabb Goodeidae-nak, sőt, az egyik legújabb fogaspontyfélének minősül. A fajnévvel (*purhepechus*) az állat származási helyére szerettek volna visszautalni. Domínguez munkásságában arra jutott, hogy halunk eredeti származási területe mindenképp valaha volt tavi területekhez köthető, így a Chapala, Sayula, Magdalena, Zacoalco-Ameca nevű részekhez. Jellegzetes volt még a La Luz nevű forrás, ám ennek vizét manapság már csupán öntözésre használják.

Bíborszegélyes fogasponty

(*Zoogoneticus purhepechus* – Domínguez-Domínguez, Pérez-Rodríguez & Doadrio, 2008)

Domínguez 2008-as tanulmányában arra is felhívja a figyelmet, hogy a faj előfordulási helye 75%-os csökkenést mutatott az utóbbi időben. Veszélyeztetettségének oka egyrészt az élőhely pusztulása, másrészt viszont a vízszennyezésben és a globális felmelegedésből adódó kiszáradásban keresendő. Pillanatnyilag kihalás közeli fajnak tekintendő, azaz kritikusan veszélyeztetett.

Heiko Bleher tájékoztatót minket kutatási eredményeiről a fajjal kapcsolatban, ugyanis 2012. május-júniusában, valamint 2013. június-júliusában járt a *Zoogoneticus*ok lelőhelyén felméréseket végezni. A bíborszegélyes fogasponty csak mostanában került leírásra a La Luz forrásból (a Lerma alsó szakaszán), illetve Zamora és Michiacán-ból, melyek nagy részén nem volt megtalálható jelenleg a faj, így a biztosan egy különösen fenyegetett fajról van szó.

Veszélyeztetettsége alapján a TSR-százalékpontja viszonylag magasnak minősül (10,6). Akváriumi tenyésztésben nem elterjedt a faj, pillanatnyi ismereteink szerint csak a Mosonmagyaróvári Kossuth Lajos Gimnáziumban gondozzák a fajt Magyarországon. Nálunk 6 tenyészpéldány került elhelyezésre, a gimnázium tanulói igyekeztek lehetőleg olyan élőhelyet kialakítani medencéjében, mint amilyen a vadonban is találkozhatnánk, hogy minél inkább biotopikusan mutathassuk be a fajt. Külső tulajdonságait tekintve fajunk 5-6 cm-es testhosszúsággal rendelkezik, érdemes őket egy legalább 55-60 literes nagyságú akváriumban tartani, a megfelelő mozgástér biztosítása érdekében. Nyugodt halak, nincs túl nagy mozgásigényük. A hímek között egyfajta hierarchikus rangsor alakul ki, melyet elsősorban színerősségükben láthatunk. Emellett ez egy meglehetősen

gyenge agressziót von maga után, ami inkább csak kisebb erőfitogtatásokban nyilvánul meg, melyek az egymás számára konkurenciát jelentő halak között mindenfajta sérülés nélkül zajlanak le. A csapatban a domináns hím szaporodási elsőbbséget élvez a többi vetélytársával szemben.

Színezete szürkés tónusú, a hímek később (ivarérettségük után), illetve megfelelő körülmények közt kékesen irizálnak, továbbá hát és farok alatti úszójukon egy bíbor színű szegély mutatkozik meg, melyről nevüket kapták. Hasuk sárgásas, úszóik szintén sárgás tónusúak. A nőstények szürkék maradnak, terhességi feltűnése nehezebben látható, azonban hasuk kocka alakúan kikerekedik.

Nehéz megkülönböztetni őket az aranszegélyes fogaspontytól (*Zoogoneticus quitzeoensis*), mely szintén szürkésbarna színű,

és a hímek itt sem rendelkeznek olyan erőteljes színekkel, mint például a tequila fogasponty esetében. Akváriumának berendezése során vegyük figyelembe, hogy az állatok szívesen húzódnak vissza növények berkeibe, így igyekezzünk sűrű vízi növényzetet telepíteni.

A víz pH-ját tekintve nagy az alkalmazkodási képességük, a lényeg, hogy az érték ne essen 6-os szint alá. (A legjobban a pH 7,5-öt kedvelik.) Nagyobb hangsúlyt kell azonban fektetni a víz minőségére, illetve hőmérsékletére, mivel ezen tényezők változására a faj szűktűrésű. A víz cserélése hetente, maximum 14 naponta esedékes. Fokozottan ügyelni kell a víz megfelelő keménységére, amelyet az optimá-

lis mennyiségű lágy-és csapvíz adagolásával lehet szabályozni. A purhepechus számára legelőnyösebb érték a 15-20 NK közötti tartományban található, mely a hazai vezetékes ivóvíz értékeit mutatja általában (egyes régiókban lehet különbség, de többek között a mosonmagyaróvári vagy épp budapesti csapvíz is optimális a faj számára). A hőmérsékletnél megkülönböztetjük a téli illetve a nyári időszak állapotát. Télen 17-18°C még megengedett, nyáron viszont 25°C-ra emelkedhet a hőmérséklet. Akváriumban kb. 19-22 C-on tartani optimálisnak számít. Nyári időszakban (május végétől szeptember közepéig) jól érzik magukat a szabadban is a mi éghajlatunkon. Ekkor színük vál-

tozása is megfigyelhető, melyet a napsugárzás, illetve a táplálék minősége befolyásol.

A természetben kisebb rákokat és szúnyoglárvákat fogyasztanak a növényekről, vagy a talajszemcsékről. Él-hal a vörös szúnyoglárváért, de más szúnyoglárvákat, tubifexet, grindál férget is nagyon kedvelik, igyekezzünk minél több állati eredetű táplálékkal megkínálni őket. Fogaik kúp alakúak, és jobbra ragadozó életmódjuk miatt bélrendszerük viszonylag rövid.

Szaporodásukat tekintve általában 6-12 egyedet elevenszüléssel hoznak világra, melyek körülbelül 1 cm hosszúak. A szülésekre általában kéthavonta kerül sor. Ennél magasabb számú ivadék csak nagyritkán fordul elő.

Szöveg:

Kovács Tamás Sándor,
Nagy Diána, Rózsa Franciska
Fotó: Anton Lamboj

Felhasznált irodalom:

Michael Köck: Die Gattung Zoogoneticus (Das Lebendgebärenden-Magazin; 2012/1.)

Michael Köck: Erhaltungszucht Mexikanischer Hochlandkärpflinge (DATZ; 2012/April)

<http://www.goodeidworkinggroup.com/zoogoneticus-purhepechus>